

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2017. GODINE

Razred ili kategorija natjecanja: **5. razred**

Zaporka

--	--	--	--	--

Broj postignutih bodova ____ / 70

Potpis članova Županijskog povjerenstva

1. _____

2. _____

3. _____

Mjesto i nadnevak: _____

Za rješavanje zadataka predviđeno je 60 minuta.

Ispit se rješava kemijskom olovkom s plavom tintom koja se ne briše. Uporaba obične olovke i crvene ili neke druge boje tinte (osim plave) rezultira diskvalifikacijom učenika.

Pri rješavanju ispita treba primijeniti jezičnu normu standardnoga hrvatskoga jezika, posebice treba poštivati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnog slova geografskih imena. Za pisanje geografskih imena u ispitima i praktičnim radovima primjenjuje se Hrvatski pravopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (2013.).

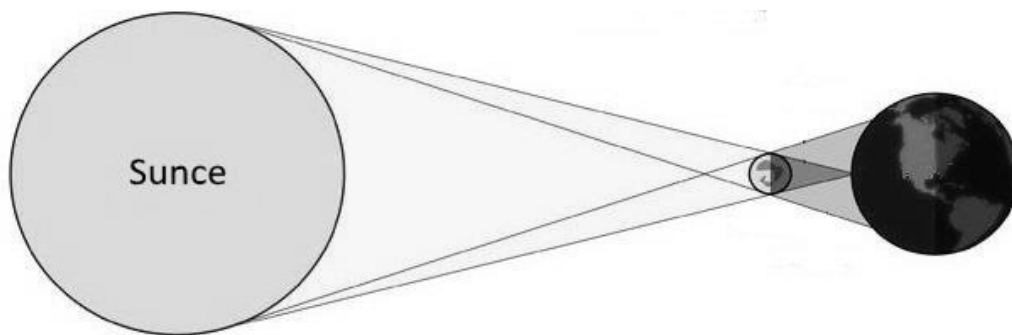
Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima, jedino u zadacima u kojima je odgovor jedno slovo dopuštena je uporaba čitljivo napisanog velikog tiskanog slova.

Za vrijeme pisanja ispita ne smije se koristiti ništa osim navedenoga pribora za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji na bilo koji način mogu dovesti u sumnju pravilno provođenje natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio ispita.

Učenicima se dopušta pisanje po marginama i praznim stranicama ispitnog materijala bez oduzimanja bodova i/ili diskvalifikacije.

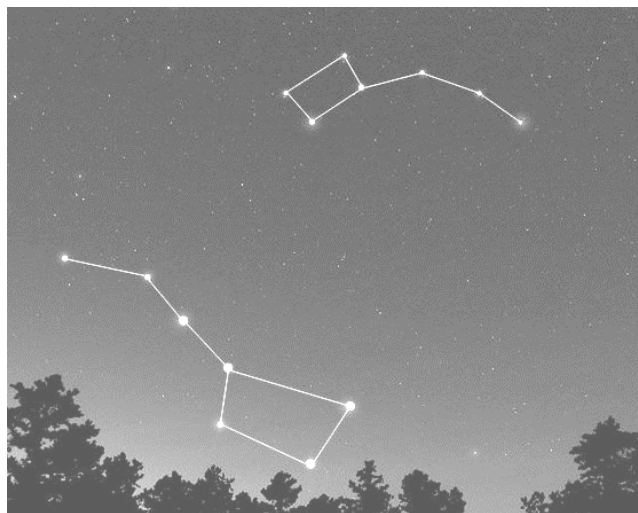
Potpuno ispravno riješeni zadatci, prema uputi za rješavanje vrednuju se s jednim, dva ili tri boda. U djelomično ispravno riješenim zadacima boduju se ispravno riješene čestice, ako nije bilo korekcije odgovora u tim česticama. Netočno riješeni zadatci i naknadno ispravljeni odgovori te odgovori koji su pisani velikim tiskanim slovima ili kombinacijom tiskanih i pisanih slova, kao i odgovori u zagradama ne vrednuju se.

PRVA ČETIRI ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENOG CRTEŽA I FOTOGRAFIJE.

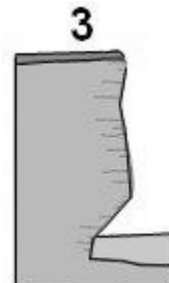
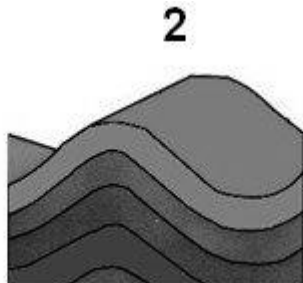
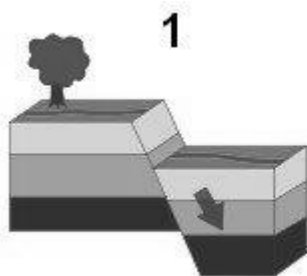

- 2** 1. Na crtežu je prikazana pojava koju nazivamo _____, a naziv mjesečeve mijene u tom položaju Mjeseca je _____.
- 1** 2. Naziv mjesečeve mijene koja prva slijedi iz mjesečeve mijene prikazane na crtežu je _____.
- 1** 3. Koliko je potrebno dana za jedan obilazak Mjeseca oko Zemlje (zaokruži slovo ispred točnog odgovora)?
- a) 27 i pol b) 28 i pol c) 29 i pol d) 30 i pol

- 3** 4. Fotografija desno prikazuje noćno nebo s ucrtanim zamišljenim linijama zvijezda u svakom zviježđu.
- Na fotografiji zaokruži zvijezdu pomoću koje možemo odrediti smjer sjevera.
- Ime zvijezde pomoću koje možemo odrediti smjer sjevera je _____,
- a ime zviježđa u kojem se nalazi je _____.

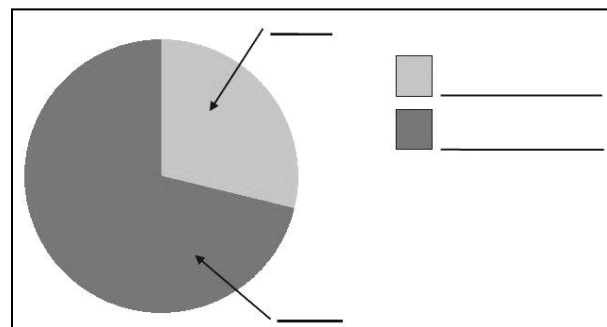
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENIH CRTEŽA.

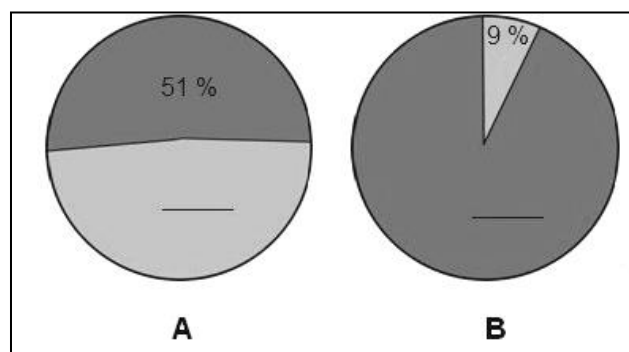
- 2** 5. Reljefni oblik nastao savijanjem slojeva u litosferi pod utjecajem bočnog pritiska naziva se _____ i prikazan je na crtežu broj _____. Reljefni oblik nastao pomicanjem razlomljenih slojeva duž pukotina u Zemljinoj kori naziva se _____ i prikazan je na crtežu broj _____.

**SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ SLIKA KOJE PRIKAZUJU
ODNOS KOPNA I MORA NA ZEMLJI.**

- 2** ☐ 6. Na crte povezane strelicama na crtežu upiši broj koji odgovara udjelu kopna i mora na Zemljinoj površini. Na crte u tumaču upiši nazive dijelova Zemljine površine koje prikazuje boja u kvadratiću.

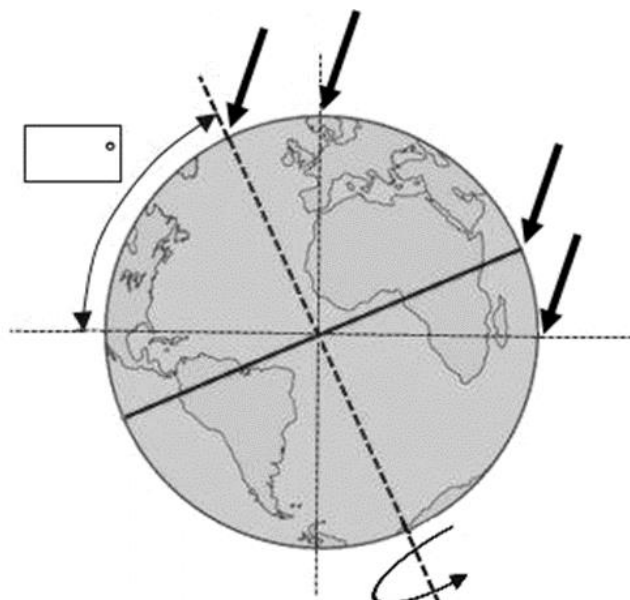
- 2** ☐ 7. Naziv polutke prema udjelu kopna i mora koji prikazuje crtež **A** je _____ polutka. Naziv polutke koju prikazuje crtež **B** je _____ polutka. Na crtice u oba crteža upiši podatke koji nedostaju.

Prostor za računanje:

SLJEDEĆA TRI ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENOG CRTEŽA GLOBUSA.

- 2** ☐ 8. Na priloženom crtežu podebljaj u cijeloj dužini crtu koja prikazuje ravninu ekliptike i upiši broj u pravokutnik koji označava nagib Zemljine osi prikazan obostranom strelicom.

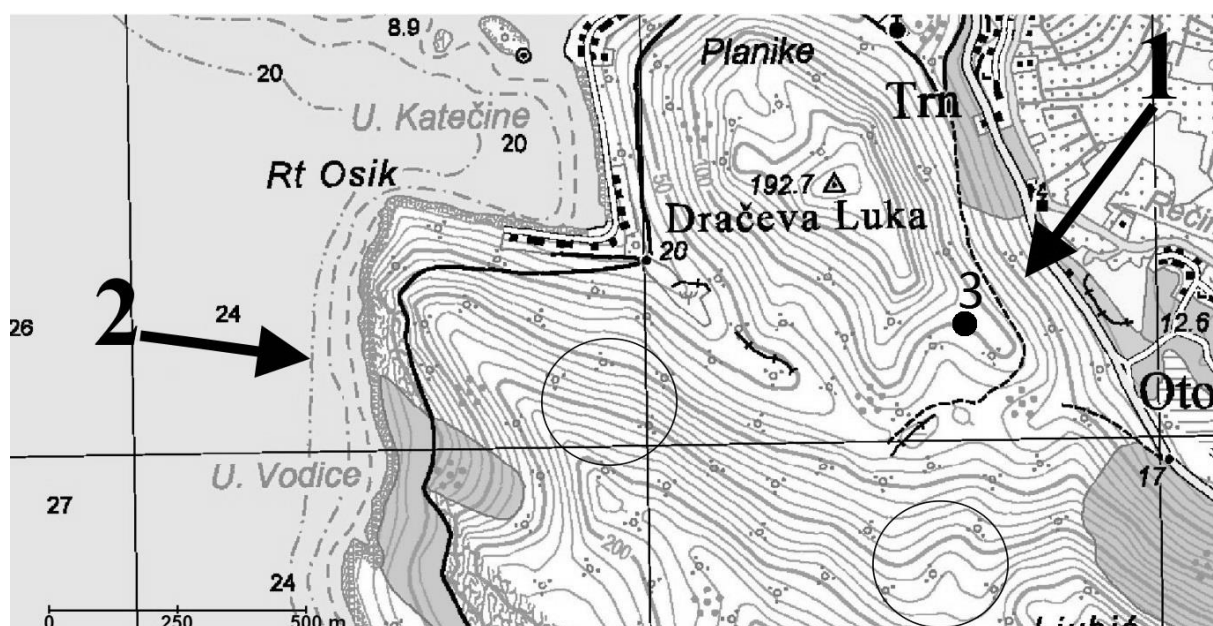
- 3** ☐ 9. Zaokruži strelicu koja pokazuje područje na Zemlji koje ima najveću brzinu rotacije i točkama (●) označi Zemljine polove. Uz svaku ucrtanu točku upiši odgovarajuću stranu svijeta velikim početnim slovom.

- 2** ☐ 10. Kut između ekvatora i ravnine ekliptike iznosi _____ °. Paralela koja je za toliko stupnjeva udaljena južno od ekvatora naziva se _____.

U SLJEDEĆA TRI ZADATKA DOPUNI REČENICE.

- 3** 11. Na prvi dan jeseni na sjevernoj Zemljinoj polutki Sunčeve zrake padaju okomito na _____. Tog dana duljina trajanja noći će biti _____ sati (upiši broj). Položaj u kojem se Zemlja nalazi tog dana naziva se jesenska _____.
- 2** 12. Mjesto u unutrašnjosti Zemljine kore u kojem nastaju potresi naziva se _____. Naziv instrumenta kojim se mjeri jačina potresa je _____.
- 1** 13. Ime i prezime hrvatskog znanstvenika po kojem je nazvan jedan sloj u građi Zemlje je _____.

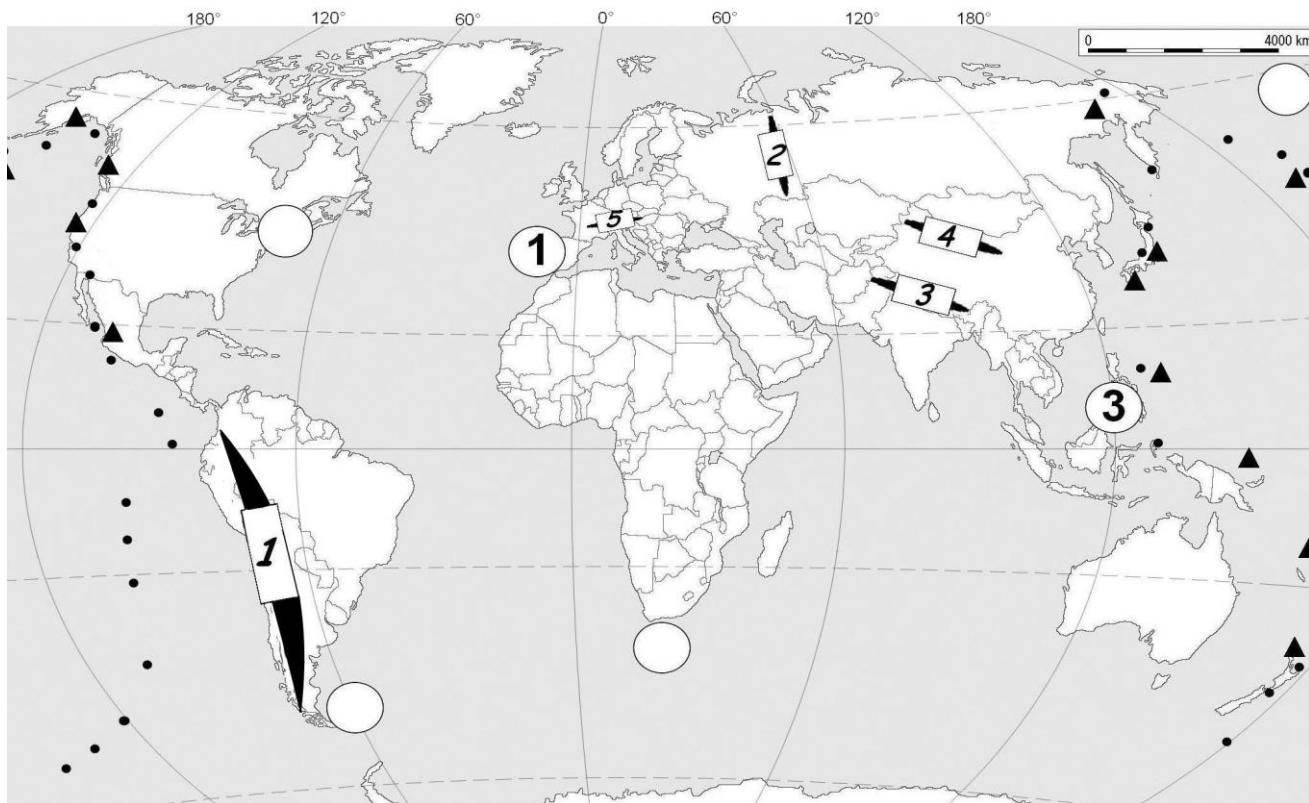
SLJEDEĆA ČETIRI ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE GEOGRAFSKE KARTE.

- 2** 14. Naziv linijskog kartografskog znaka označenog strelicom i brojem 1 je _____. Vrsta prirodno-geografskog sadržaja koji prikazuje je _____.
- 1** 15. Naziv linijskog kartografskog znaka označenog strelicom i brojem 2 je _____.
- 2** 16. Na priloženoj geografskoj karti zaokruži kartografski znak za visinsku točku s najvećom nadmorskom visinom. Upiši znak **X** u kružić koji prikazuje veći nagib padine. Jedan kružić je višak.
- 3** 17. Nadmorska visina najviše točke na isječku priložene karte je _____. Razlika u visini između linijskog kartografskog znaka označenog točkom brojem 3 i najvišeg vrha je _____. Visina između linijskog kartografskog znaka označenog točkom 3 i najvišeg vrha naziva se _____ visina.

Prostor za računanje:

**SLJEDEĆIH SEDAM ZADATAKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE
GEOGRAFSKE KARTE SVIJETA.**

- 2** ☐ 18. Prezime portugalskog pomorca koji je 1519. godine krenuo na putovanje oko Zemlje je _____. Na priloženoj geografskoj karti svijeta kružići s brojevima **1** i **3** označavaju pojedine točke prvog oplovljavanja Zemlje. Upiši u odgovarajuće kružiće brojeve **2** i **4** prema smjeru putovanja plovidbe posade. Dva su kružića višak.
- 2** ☐ 19. Ime kontinenta kojem pripada otočje označeno na priloženoj geografskoj karti brojem **3** je _____. Naziv toplinskog pojasa u kojem se nalazi ovo otočje je _____ pojas.
- 2** ☐ 20. Najviša planina na Zemlji na priloženoj je karti označena pravokutnikom i brojem _____, a ime te planine je _____. Staro gorje je označeno pravokutnikom i brojem _____. Ime ovog gorja je _____.
- 1** ☐ 21. Na priloženoj geografskoj karti znakom **X** označi jezero koje se nalazi na granici Europe i Azije. Ime ovog jezera je _____.
- 1** ☐ 22. Na priloženoj geografskoj karti trokutima i točkama prikazano je područje najveće aktivnosti vulkana i potresa na Zemlji. Ime površinom najveće litosferne ploče na čijim se svim rubovima nalazi ovo područje je _____ ploča.
- 3** ☐ 23. Planina označena pravokutnikom i brojem **1** nastala je _____ litosfernih ploča (upiši vrstu pomicanja). Imena litosfernih ploča čijim je pomicanjima nastala ova planina su _____ i _____ ploča.
- 2** ☐ 24. Na priloženoj geografskoj karti u cijelosti ispuni kemijskom olovkom dio Afrike i dio Azije koji se nalazi na zapadnoj polutci.

**U SVAKOM OD SLJEDEĆA ČETIRI ZADATKA DVA SU ODGOVORA TOČNA.
ZAOKRUŽI SLOVA ISPRED TOČNIH ODGOVORA.**

- 2** ☐ 25. Kroz koje od navedenih kontinenata prolazi početni meridijan?
a) Azija b) Antarktika c) Australija d) Afrika e) Južna Amerika
- 2** ☐ 26. Koji od navedenih slojeva grade Zemljinu litosferu?
a) kora b) unutarnja jezgra c) vanjska jezgra d) gornji plašt e) donji plašt
- 2** ☐ 27. Koji od navedenih kontinenata se nalaze i na sjevernoj i na južnoj polutki?
a) Azija b) Afrika c) Sjeverna Amerika d) Europa e) Australija
- 2** ☐ 28. Koji su među navedenim kontinentima površinom dva najveća kontinenta Novog svijeta?
a) Azija b) Antarktika c) Južna Amerika d) Sjeverna Amerika e) Afrika

**U SLJEDEĆEM ZADATKU POVEŽI POJMOVE UPISIVANJEM JEDNOG
SLOVA NA SVAKU CRTU ISPRED POJMOVA U LIJEVOM STUPCU.
JEDAN POJAM IZ DESNOG STUPCA NE MOŽE SE POVEZATI.**

- 2** ☐ 29. Vrste reljefa prema postanku pridruži njihovim reljefnim oblicima.
_____ kamenica	A) obalni reljef
_____ kanjon	B) riječni reljef
_____ klif	C) krški reljef
_____ klizište	D) pokreti na padinama
	E) ledenjački reljef

**U SLJEDEĆA ČETIRI ZADATKA POVEŽI PAROVE UPISIVANJEM SAMO JEDNOG SLOVA
NA CRTU ISPRED PONUĐENIH ODGOVORA. TRI CRTE MORAJU OSTATI PRAZNE.**

- 2** ☐ 30. Meridijan i paralelu koji prolaze kroz Hrvatsku poveži s pripadajućim stupnjevima.
	A) meridijan	B) paralela
_____ 2°	_____ 15°	_____ 45°
_____ 60°	_____ 90°	

- 2** ☐ 31. Oblik dolina poveži s vanjskim prirodnim procesima kojima su oblikovane.
	A) U doline	B) V doline
_____ djelovanje ledenjaka	_____ djelovanje vjetra	_____ djelovanje kiše i snijega
_____ djelovanje morskih valova	_____ djelovanje rijeke	

- 2 32. Reljefne oblike prikazane na fotografijama poveži s njihovim nazivima.

_____ kamenica _____ krško polje _____ ponikva _____ škrape _____ špilja

- 2 33. Otok i otočnu skupinu poveži s kontinentima kojima geografski pripadaju.

A) Grenland

B) Oceanija

_____ Europa

_____ Sjeverna Amerika

_____ Azija

_____ Australija

_____ Južna Amerika

**U SLJEDEĆEM ZADATKU U PAROVIMA POJMOVA
KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI KOSIM CRTAMA
U CIJELOSTI ZAOKRUŽI ONE POJMOVE KOJI SU TOČNI.**

- 2 34. Fotografija desno prikazuje oblik krškog reljefa
nastao **na površini** / **u podzemlju**, a naziv tog oblika je
špilja / **jama**. Na gornjem i donjem dijelu fotografije
vidljive su sige koje nastaju iz otopljenog vapnenca,
stijene koju ubrajamo u skupinu **taložnih** / **preobraženih**
stijena. Ovakvi reljefni oblici su karakteristični za
Slavoniju / **Gorski kotar**.

**U TEKSTU KOJI GOVORI O SUNČEVOM SUSTAVU TRI SU POGREŠNA POJMA.
PRONAĐI IH U TEKSTU I PREPIŠI U PRVI STUPAC TABLICE,
A UZ NJIH U DRUGI STUPAC, U ISTOM REDU, UPIŠI TOČNE POJMOVE.**

- 3 35. Sunčev sustav čine Sunce i sedam planeta. Najudaljeniji planet od Sunca je Uran, zbog čega
ima najdulju putanju oko Sunca. Merkurova putanja je najkraća jer se nalazi najbliže Suncu.
Prema položaju u Sunčevom sustavu Zemlja se nalazi na četvrtom mjestu od Sunca, između
Venere i Marsa.

POGREŠAN POJAM	TOČAN POJAM